
СТАНОВИЩЕ

по конкурс за присъждане на академичната длъжност „доцент“ по област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия), обявен в ДВ, бр. 68 от 2.08.2013, с. 38

В конкурса за присъждане на академичната длъжност „доцент“, обявен от БАН, се явява като единствен кандидат Йордан Люцканов. Документацията по конкурса е в изправност и в съответствие с изискванията на Закона за научните степени и звания.

Преподавателска работа:

Преподавателската работа не е основна за научен сътрудник в БАН, но кандидатът показва уменията си в тази област като гост-лектор в чужбина – в Уралския федерален университет „Борис Елцин“ и Новосибирския държавен университет – с лекции върху „Сребърния век“.

Научна работа:

В конкурса кандидатът участва с хабилитационния труд „(По)мислимостта на друг(ия): ранното евразийство и българските му съседи“, с 5 статии, част от споменатия труд, 20 статии в „Речник на руската емигрантска периодика в България (1920-1943), 24 статии по теми, различни от темата на хабилитационния труд и участие в съставителството на сборника „Руската литература в мрежата: текстове и четене. / Русская литература в сети: тексты и чтение“ (съст. и ред. Р. Русев, М. Костова-Панайотова, Й. Люцканов. София: Херон прес, 2010). Вниманието ми привлякоха статиите „География искуствата и искуство географии (русская литература между Мережковским и Хлебниковым)“, „Literature and architecture (intersections)“, „Маргинальное в литературе / для литературы“, „Миф об учителе и гениальном ученике в литературе раннего модернизма (русско-болгарские параллели)“, „Обретение средневековья авангардом (случай „левого“ авангарда 1920-х гг. В болгарской литературе“ - с актуалността на своята проблематика и теоретичните си постановки (поради ограниченното място на становището ще се въздържа от коментирането им).

Респектира участието на Й. Люцканов в международни научни конференции в Азербайджан, Армения, Грузия, Италия, Литва, Турция, Франция, на които той се представя на различни работни езици.

Трябва да отбележи и участието на кандидата в научния проект "Русская литературная классика сегодня: испытания/вызовы мессианизма и массовой культуры" и в организирането на международна научна конференция по темата на проекта (съвместно с Радостин Русев и Христо Манолакев, София, 23-25 май 2013 г.), както и в организирането на семинар по темата на проекта "Проблеми на превода и излазът на малките литератури на световния пазар/ Проблемы перевода и выход малых литератур на мировой рынок/ Translating small literatures to the global market" (съвместно с Мая Горчева и Борис Минков, София, 26 май 2013 г.). Силно впечатление ми направиха организаторските способности на Й. Люцканов по подготовката и провеждането на първата от споменатите конференции: привличането на толкова авторитетни учени от чужбина, респектът, който по-младият от тях колега внушаваше. Плод на тези организаторски умения е и публикуването на текстовете от конференцията в международно признатото електронно списание *Toronto Slavic Quarterly*, № 44, Spring 2013.

Трудът на Йордан Люцканов „(По)мислимостта на друг(ия): ранното евразийство и българските му съседи“ (София, АИ „Проф. Марин Дринов“, 2012) е плод на дългогодишна систематична работа в библиотеки и архиви по изследване на руската емиграция в България – работа, която е част от колективните усилия на няколко български русисти (Г. Петкова, Хр. Манолакев, Р. Русев, Р. Илчева"). Тези усилия запълват знаковата липса на научен интерес към дейността на руските емигранти в България до 90-те години на XX век и е въпрос на чест за българската русистика да я запълни.

Изборът на научния обект предопределя интердисциплинарен подход към него, включващ културологията, историософското изследване, рецептивната естетика, социологията на литературата. Специфика на научния дискурс на Й. Люцканов е включването му в спор с авторите, които изследва - Г. Флоровски, Н. Трубецкой. По такъв начин той напуска дистанцирания прочит на техните иден и ги развива, като представя собствената си историософска концепция.

Основният патос на интерпретацията на идеите на руските емигранти в България в труда на Й. Люцканов е в разкриването на разминаването между тях и българската интелигенция. В съвременната българска хуманитаристика се забелязват опити за разрушаването на мита за близостта на българската култура до руската (които остават

незабелязани в общественото пространство, оставащо в значимата си част във властта на споменатия мит). Неслучилят се диалог между културите Й. Люцканов осмисля от позицията на теорията за интеркультурната комуникация, теорията за другостта, Бахтиновата и Буберовата концепции за диалога. Изследователят показва манипулативността в представянето на българската култура от страна на руските емигранти, подмяната, властта на стереотипите, чуждостта на идеите на евразийството за българската интелигенция.

Извършената събирателска работа по темата личи особено ясно от приложението към монографията – обзора на поредицата на списание „Русская мысль“. Това приложение е особено полезно за бъдещи изследователи на изданията на руските емигранти в България. Въщност, това приложение се съпътства от анализ на структурата на изданието като цялостен текст, така че то представлява отделно научно изследване, което може да съперничи на изследванията на специалистите по медиен дискурс. Авторът анализира синтаксиса на книжките на списанието, като открива в него ритъм, характерен за стихотворния текст (подредба на материалите по механизма АБАБ). В тази съпоставка обаче той отива твърде далеч, задавайки въпроса „зано не можем да очакваме в текста на медията степен на организираност като в стиховите структури“ – въпрос, който не ми изглежда основателен. Особено приносен за мен е анализът на семантичните особености на текста на „Русская мысль“: връзките между манифест и стихотворен текст, функцията на речта като „опит за справяне с хаоса“ (с. 332), значението на публикациите за осмисляне на причините за историческите събития, преобърнали собствения живот на емигрантите. Анализът включва и фрагмент за рецепцията на списанието в българската култура и за мястото на българската култура в него – с което се продължава интерпретацията на диалога между руските емигранти и българската интелигенция от основната част.

Монографията е снабдена с богата библиография на различни езици, която демонстрира не само ерудираността на изследователя, но и неговата научна коректност и прецизност.

Специално внимание трябва да се обърне на стила на Й. Люцканов. В уводната част този стил е ярко публицистичен, изложението се доближава на места до публицистическия дискурс, до памфлета. Макар да разделям самия патос на автора, смяtam, че той би могъл да намери израз в отделен, ненаучен текст. Същинската част

влиза в руслото на научния дискурс. Елементите на публицистичност са отбелязани от самия автор в метатекстови коментари: „Съзнателно, но не и преднамерено, съвместявам „научен” и публицистичен подход” (с. 127); „да напусна отчуждеността на изследователя, за да се включва публицистично”. Впрочем, съредоточеността върху собствения текст е силно изразена в дискурса на Й. Люцканов. Споменавайки тези особености, си давам сметка, че „стилът – това е човекът” и някаква научна полемика по повод на стила е безсмислена.

Специфична е самата структура на работата: тя обединява не само научни и публицистични фрагменти, но и фрагменти на различни езици – български, руски, немски и английски. Това разноезичие е знаково, то е подчинено на въпроса за диалога между културите в рамките на литературоведската русистика и е аргументирано в уводната част. Все пак си мисля, че по този начин текстът е адресиран към различни адресати, които няма как да се „срещнат” в едно пространство, и че би било по-получливо да се публикуват отделно вариантите на отделните езици.

Трябва обаче да подчертая, че самите възражения към стила и структурата на работата подсказват, че Й. Люцканов е личност, при това личност неординарна, и че той си е спечелил подобаващо място в литературоведската русистика.

Шумен

проф. д.ф.н. Дечка Чавдарова

11.12.2013